

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 2. De Inquisitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

tur accusato. Non autem quælibet sufficientes sunt probationes, sed debent esse vel per facti evidentiam, vel per spontaneam & liberam rei Confessionem. *Cap. evidentiæ 9. de accusat. cap. super eo. 3. de testib. cogend.* vel per duos testes, de proprio visu & auditu deponentes. Deinde post litis contestationem, vel postquam oblato Judici libello facta inscriptio, accusator prosequi cogitur accusationem, hanc enim non intermittere non parum interest publico, sive, vera sit, ut delictum puniatur, sive falsa, ut injusti castigeretur Calumniatoris impudentia.

Quæres duodecimo: quem ex parte acculati accusatio habet effectum?

ꝛ. Accusatio pendens licet non infamet, exstimationem tamen gravat acculati, ita, ut ad novas dignitates promoveri nequeat. *Can. tantis. 3. dist. 81. cap. omnipotens. 4. de accusat.* Si Crimen grave, promotio, Collatio aut affectio novæ dignitatis non tenet, nec convalescit, quantumcunque promotus postea per Sententiam definitivam abtolvatur, aut innocens declaretur. *Arg. cap. si eo tempore. 45. de elect. in 6.*

§. Secundus.

D E

Inquisitione.

Quæres primo: quid est Inquisitio?

ꝛ. Est legitima Judicis ex officio procedentis super delicto facta investigatio.

Quæres secundo: quoruplex inquisitio?

ꝛ. Est triplex. 1mo: Generalis, quæ fit ex mero Judicis officio, dum nec personam certam, neque certo crimine expresso in genere inquirunt, an aliqua delicta in Communitate committantur, ut dum Superiores Regna, Provincias, Dioceses &c. Visitantes inquirunt, an Leges & statuta observentur, an aliqui defectus & crimina invalescant, &c.

2do. Specialis, quando Judex vel ex

mero officio, vel ad alterius querelam, aut officialis publici denuntiationem indagat, an talis persona tale crimen perpetraverit. De hac in *Cap. cum dilecti. 18. & cap. qualiter & quando. 24. de accusat. 310.* Inquisitio Mixta, partim generalis, partim specialis, Generalis quoad personas, & particularis quoad delictum, dum de delicto in specie v.g. homicidio, furto, Sacrilegio &c. patrato constat, quia autem latet author, Judex in genere inquirunt, quis probabiliter aut præsumptively tale crimen commiserit. Aut est generalis quo ad delicta, & specialis quoad personam, ut si à Superiore electi Prælati confirmatio petatur, Confirmans in-

Cccc 3 qui-

quisitionem mixtam, inquirendo, an electus sit criminolus, instituat.

Quæres tertio: qualiter generalis instituenda inquisitio?

R. Ad inquisitionem generalem non est necessarium, ut infamia, indicia, denuntiatio vel accusatio præcedat, sed eam Judex ex solo officio instituere potest. *Cap. sicut olim. 25. de accusat. cap. 1. de censib. in 6.* Ratio est: quia talis inquisitio quia non contra certas personas, sed ad emendandos mores, restaurandam, ubi collapsa est, conservandam, ubi viget, disciplinam instituitur: nulli est injuriosa &c. deinde in generali inquisitione, Inquisitores ab inquisitis recipiunt juramentum, quod super his, quæ sciunt & credunt in Ecclesiâ suâ esse reformanda, tam in Capite, quam in membris, criminibus occultis exceptis, meram & plenam velint dicere veritatem.

Quæres quarto: qualiter mixta sit inquisitio?

R. In inquisitione mixta, scilicet generali de persona, & speciali de delicto. *1mo* inquirendum est in delictum, ut inquisitori prius constet de corpore delicti, quod adeo necessarium est, ut licet reus delictum sponte sit confessus, contra eum tamen Judex procedere nequeat, priusquam in locum, in quo commissum asseritur delictum, miserit, & illic, an perpetratum sit delictum inquisiverit. Si delictum occultum & difficilis probationis, aut ejusmodi sit, ut post se vestigia nulla relinquat, tunc satis est corpus delicti præsumptionibus & conjecturis probari. *2do*, postquam certum est deli-

ctum, nec probabilis suspicio vel infamia contra personam particularem emergat, specialis inquisitio contra personam determinatam fieri nequit, sed generaliter solum inquirendum, quis delictum commiserit, aut contra quem probabilis patratu criminis sive suspicio vel infamia, ut sic Reipub. per generalem inquisitionem consulatur, nulli tamen in specie injuria inferatur, si nemo publica de patratu delicto labore infamiâ.

Quæres quinto: quomodo in inquisitione generali ex parte delicti, & speciali ex parte personæ procedendum?

R. Quando non ad puniendum, sed ad emendandum, vel damnum avertendum, aut propter interesse aliorum super aliquo defectu vel personæ delicto inquiretur, ut de impedimento, ne matrimonium, cum impedimento contrahatur. *Cap. cum inhibitis. 3. de clandest. desponsat.* aut ne indignus ad Prælaturam promoveatur, aut indignus electio confirmetur. *Cap. postquam 3. cap. nihil. 44. de elect. Trident. sess. 24. de reform. cap. 1.* inquiretur, non requiritur, ut infamia vel indicia præcesserint.

Quæres sexto: qualiter ad inquisitionem specialem procedendum?

R. In inquisitione speciali quando agitur de crimine ad vindictam publicam, sive ad pœnam imponendam, sive ad amovendum ab administratione &c. Judex se solo ad inquisitionem procedere nequit. Rationem dat *S. Thom. 2. 2. q. 67. a. 3.* quia Judex contra nullum viâ specialis inquisitionis pro-

procedere potest, quando nec formalis, nec virtualis est accusator. Judicium enim ex tribus personis, Judice, Accusatore & Reo constare necesse est, cum igitur inquisitio specialis Judicium quoddam sit, accusatorem aut denuntiatorem, vel aliquid, quod ejus vices suppleat, intervenire oportet.

Quæres *septimo*: qualiter accusator suppleri potest?

1. Suppletur accusator *1mo* quando ex visitatione seu inquisitione generali erimen, à subdito commissum esse constat, cum enim jam delictum Judici sit notum, contra delinquentem sic infamatum necessario procedere debet, quamvis crimen sive bene, sive malè in Judicium sit deductum, reus juridice est diffamatus, effectus enim inquisitionis generalis est, præparare viam ad inquisitionem specialem, emergentibus ex inquisitione generali induciis vel probationibus, ex quibus vel verè vel præsumptivè apparet, quodnam, quale, & à quo delictum admissum, & illa loco diffamationis succedunt, ac tamquam causæ impulsivæ ad inquisitionem specialem sunt sufficientes.

2do. Quando de delicti infamiâ Judici constat. *Cap. cum oporteat* 19. *Cap. inquisitionis* 21. *cap. qualiter & quando* 24. *de accusat.* infamia autem non à malevolis & maledicis, sed à providis & honestis viris ortum habere debet, quia propter dicta paucorum eum infamatum reputare non debemus, cujus apud bonos & graves læsa opinio non existit. *Cir. cap. inquisitionis*. §. *quasi videri* & quidem sola non sufficit infamia,

sed clamorosa apud Judicem insinuatio præcedere debet, quâ scilicet non semel, sed sæpius delictum defamati aures Judicis pulsavit. *Cir. cap. inquisitionis*. *Cap. licet Heli.* 31. *de Simon.* Primum ut contra Prælatum Ecclesiæ specialis fiat inquisitio, requiritur, quod talis ac tanta sit infamia, ut sine scandalo & periculo tolerari aut dissimulari non possit. Cujus hanc dat rationem Pontifex *incit. Cap. qualiter & quando*. quod quasi signum sint positi ad sagittam, & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnumquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur, & ideo sancti Patres providè statuerunt, ut accusatio Prælatorum non facile admittatur, ne concussis columnis corruat edificium: nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum false sed etiam maligna criminationi fanua præcludatur.

3to. Quando gravia indicia seu tales præcedunt circumstantiæ, ex quibus aliquo modo colligi potest, quis Criminis sit Author. Illa autem indicia, ut infamiæ æquivalent, quam Canones specialem inquisitionem præcedere volunt, gravia multis nota, & in publico delicto esse oportet.

4to. Quando facti adest evidentia, ita, ut Crimen sit notorium, & reus illud aliquâ tergiversatione negare non valeat; notorium enim plus est, quam infamia. *Cap. evidentia*. 9. *de accusat.*

5to. Si publici Officialis præcedat denun-

denuntiatio, ad specialem inquisitionem à Judice legitimè proceditur.

610. Demum dicunt communiter Criminalistæ, ob delicti atrocitatem, scandalum aut damnum publicum, leviora indicia, ut complicitis confessio, aut assertio alicujus minus fide digni sufficiunt, ut ad specialem procedatur inquisitionem. Hoc autem generaliter est observandum, quod his requisitis non existentibus, inquisitionis specialis processus sit nullus, dummodo reus contra protestatus, nec Crimen ultro confessus fuerit, si enim reus delictum ultro fateatur, propriam confessionem sub prætextu non procedentis infamiae propugnare nequit. *Cap. postquam 1. de accusat. in 6.* similiter si reus Crimen quidem non confiteatur, nec tamen etiam contra inquisitionis processum protestetur, sed per testes crimen, de quo inquiritur, legitimè probetur, ex post facto excipere amplius non potest.

Quæres octavo: An, si duo vel tres denuntient, ad inquisitionem procedi valeat?

R. Si duo vel tres ad Judicem extra visitationem veniant, & se Cajum v. g. tale crimen committentem vidisse deponant, ideo Judex Ecclesiasticus ad specialem inquisitionem procedere nequit, *Cap. inquisitionis. 21. §. tertia. de accusat.* multo minus si ex litteris sine Authoris nomine scriptis Crimini tantum habeatur notitia, quantumvis in illis testes, qui delictum testificari veleant, notificentur.

Quæres nono: qualiter testes in judicio inquisitionis recipiendi?

R. 1mo: In causa inquisitionis testes recipiuntur lite non contestatâ *Cap. quoniam. 5. §. sunt & alii. ut lite non contest.* 2do. Quando fit inquisitio tam in Capite quàm in membris vel super statu Ecclesiæ, testes alias minus idonei recipiuntur. 3tio. Testes super infamiâ deponens eos, apud quos inquisitus infamiâ laborat, nominare debet, in genere enim deponens bonam dicti sui causam reddere non videtur, Ratio est: quia aliter sciri non potest, an illi, apud quos inquisiti est infamia, sint viles & malevoli, an vero fide digni, de quo ante omnia Judici constare debet. Quamvis non desint Canonistæ, qui probabiliter dicunt: factis esse, ut testes, nullis etiam personis expressis, dicant: rumor & infamia est per viciniam: reservatur enim alteri parti facultas probandi infamiam hanc tantum esse apud viles & malevolos, vel ab ipsis ortum habuisse, quo probatio non procedit inquisitio.

Quæres decimo: An inquisitio, ut ad interrogata respondeat, juramentum imponi valeat?

R. Si infamia præcessit, & Judex ex mero officio procedit, juramentum ab inquisito recipere potest, vel ut dicat super statu Ecclesiæ nudam & plenam veritatem, vel ut ad interrogata respondeat. In primo juramento factam Confessionem postmodum excusare non potest, bene tamen in secundo. Est decisum in *Cap. cum dilecti 18. de accusat.*

Quæres undecimo: An Judicium inquisitionis communicandum inquisito?

R. Ei,

Re. Ei, contra quem inquiritur, exponenda sunt illa Capitula de quibus fuerit inquirendum, ut facultatem habeat defendendi se ipsum, & non solum dicta, sed etiam nomina ipsa testium sunt ei (ut quid, & à quo sit dictum, appareat) publicanda, nec non exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ, ne per suppressionem nominum, infamandi, per exceptionum vero exclusionem deponendi falsum audacia præbeatur. *Cap. qualiter & quando 24. de accusat.* Quamvis autem nullus puniendus sit, antequam convictus, vel confessus fuerit, attamen ob Criminis atrocitatem inquisitus de Crimine Simonie inquisitione pendente suspensus est. *Cap. quoties 5. de Simon.* quemadmodum & accusatus de eodem Crimine pendente accusatione est suspensus. *Cap. accusatum. 4. de Simon.*

Quæres duodecimo: qualiter contra Regulares instituenda inquisitio?

Re. Postquam Pontifex in *cit. cap. qualiter & quando* modum ac formam contra Prælatos sæculares inquisitione procedendi præscripsisset, his formalibus concludit: *hunc tamen ordinem circa Regulares personas non credimus us-*

quequaque servandum, quia, cum causa requirit, facilius & liberius à suis possint administrationibus amoveri. Ex his *Pagn. incit. Cap. qualiter & quando q. 99. & seqq.* tria deducit specialia. *1um.* Quod in inquisitione, quæ fit contra Regulares, ordo juris non sit usquequaque, id est: omnino seu ad unguem servandus, scilicet quoad substantialia iudici, non autem quoad veritatis probationem, illa enim nequaquam est omittenda, sicut nec justæ defensionis media sunt inquisito dene-ganda. *Secundum.* Quod Prælati Regulares ab administratione facilius quàm Sæculares removeri possint, unde leviores causæ ac probationes sufficere videntur. *3ium.* Quod contra Regulares non tot, quot contra Sæculares, recipiantur exceptiones, nec in ipsis exceptionibus ordinem ad unguem servare necesse sit.

Hæc autem de Prælati, qui per electionem Canonicam instituuntur, non autem de prioribus aut minoribus intelligenda sunt Officialibus, quia tales ad libitum Abbatis sine ullâ causâ & juris ordine à suis administrationibus removentur,

§. Tertius.

DE

Denuntiatione.

Quæres primo: quid est denuntiationio?

Re. Est Criminis apud iudicem sine R. D. Schnorrenberg. *Instit. 7. Can.*

in-scriptione ad emendationem, vel damnum imminens avertendum legitimè facta delatio. *Cap. super his. 16.*

Dddd de